

Strategi for Arbejdstilsynets arbejde med støj

Støj er udpeget som et af de fire arbejdsmiljøproblemer, der skal prioriteres til og med 2010. Det fremgår af regeringens redegørelse om "Fremtidens arbejdsmiljø". Der skal fokus på både høreskadende og generende støj.

Arbejdsmiljørådet har efter indstilling fra parterne fastsat to målsætninger for støjindsatsen frem til 2010:

- Den ene målsætning er, at antallet af medarbejdere, der udsættes for støj i støjbelastede brancher, skal reduceres med 15 pct.
- Den anden målsætningen går på at reducere antallet af medarbejdere, der udsættes for generende støj med ti pct. Der er tale om et fælles, landsdækkende reduktionsmål, som alle arbejdsmiljøaktører i fællesskab vil have ansvaret for at løfte og nå.

Det er også en målsætning for den kommende indsats, at der skal ske en markant stigning i virksomhedernes forebyggelse af støj og dårlig akustik.

Forekomsten af tinnitus vil også fortsat blive fulgt som en del af arbejdsmiljøovervågningen.

Der vil blive fulgt op på reduktionsmålene for høreskadende støj gennem undersøgelser, som foretages af Arbejdsmedicinsk Klinik i Århus. Udviklingen i generende støj vil blive evalueret ved hjælp af det fælles overvågningsprogram over arbejdsmiljøet, som er etableret i et samarbejde mellem Arbejdstilsynet, Nationalt Forskningscenter for Arbejdsmiljø og Arbejdsskadestyrelsen.

Skader og gener ved støj

En støjbelastning på over 80 dB(A) gennem længere tid regnes for at være potentielt høreskadende. En permanent støjbetinget høreskade er uhelbredelig.

Nedsat hørelse kan give problemer både i arbejdslivet og i privatlivet. Vanskeligheder med at forstå, hvad andre siger, og følge med i en samtale kan også resultere i, at den hørehæmmede bliver mere og mere isoleret. I ca. 30 pct. af tilfældene vil der sammen med hørenedsættelsen opstå susen for ørene – også kaldet tinnitus. Tinnitus er ofte en meget plagsom lidelse, der kan have stor betydning for den ramtes livskvalitet.

Høreskadende støj er et både stort og alvorligt problem, som heldigvis synes at være på vej ned i omfang. Dog forventes der ikke nogen nedgang i bygge- og anlægsbranchen og i visse andre typer af job, som fx i musik- og underholdningsindustrien.

Generende støj – det vil sige støj under 80 dB(A) – er ikke kun en kilde til gene, men har muligvis også en række helbredskonsekvenser. Det kan fx være lettere høretab, problemer med fokusering af hørelsen i baggrundsstøj, lydoverfølsomhed og tinnitus. Generende støj kan også føre til stress, træthed og nedsat livskvalitet. Der er dog ikke dokumentation for varige helbredsmæssige konsekvenser.

Der er en forventning om, at et stigende antal medarbejdere vil blive udsat for generende støj, især på kontorområdet, men også på det voksende social- og sundhedsområde.

Arbejdstilsynets hidtidige aktiviteter

Støj har gennem mange år stået højt på Arbejdstilsynets dagsorden. I 1996 blev "høreskader som følge af støjende arbejde" udpeget som et af de syv visionsområder i forbindelse med regeringens handlingsprogram for et "Rent arbejdsmiljø år 2005". Støj var dog ikke udvalgt blandt de fire indsatsområder, der blev særligt prioriteret i 2002-05.

Blandt de øvrige aktiviteter, som Arbejdstilsynet har iværksat, kan nævnes:

- De sidste ti år har der været gennemført i alt ti indsatser i industrielle brancher. Derudover har der været gennemført en brancheindsats i daginstitutioner, der bl.a. var rettet mod støj og akustik.
- Indsatsen "Stop støj" var emnet for Den Europæiske Arbejdsmiljøuge i 2005.
- Fire emne- og informationsindsatser rettet mod bygherrer, projekterende og rådgivere samt mod erhvervsskoler. Desuden er der gennemført to indsatser mod bl.a. støj i forhold til jobgrupperne gummi- og platarbejdere samt ejendomsfunktionærer og pedeller.
- I forbindelse med kampagnen i jern- og metalvareindustri i 2000 blev der i 2000 og 2003 foretaget måling/vurdering af støjforholdene, så kampagnens effekt kunne vurderes.
- Den 15. februar 2006 trådte en ny bekendtgørelse om støj i kraft. Bekendtgørelsen (nr. 63 af 6. februar) fastsatte bl.a. en ny grænseværdi for impulser.
- Ifølge en ny bekendtgørelse om rådgivningspåbud (nr. 259 af 20. marts 2007) kan Arbejdstilsynet afgive påbud, som kræver, at virksomhederne bruger en autoriseret arbejdsmiljørådgiver. På støjområdet gives rådgivningspåbud ved støjbelastning over 85 dB(A), ved impulser over 137 dB(C) og ved belastende akustiske forhold i produktionslokaler, daginstitutioner, skoler og flerpersoners kontorer.
- I 34 af Arbejdstilsynets 48 arbejdsmiljøvejvisere fra 1998 er høreskadende støj og/eller generende støj taget med som et væsentligt arbejdsmiljøproblem.

Udfordringer i arbejdet med støj

Arbejdstilsynets indsats skal understøtte virksomhedernes arbejde med støj. Det betyder bl.a., at støjstrategien skal afdække de muligheder, der er for forbedring i forhold til den hidtidige indsats. Derudover skal det undersøges, hvordan Arbejdstilsynets egen indsats kan forbedres i forhold til at hjælpe virksomhederne.

En undersøgelse fra Arbejdsmedicinsk Klinik i Århus viser, at mellem halvdelen og en tredjedel af medarbejderne i bygge- og anlægsbranchen samt en række andre industribrancher er udsat for støj over grænseværdien på 85 dB(A).

Mange virksomheder vil kunne forbedre det forebyggende arbejde væsentligt:

- Specielt i bygge- og anlægsbranchen er der behov for at arbejde mere indgående med støj end blot brug af høreværn. Desværre mangler der i et vist omfang tekniske løsninger på branchens støjproblemer.
- Der bør fremover sættes mere fokus på den akustiske indretning af industri-lokaler mv. I mange tilfælde ses industrihaller, som er opført uden, at der er taget tilstrækkelig hensyn til støjforhold og akustik.
- Generende støj er især et problem i skoler, institutioner og i storrumskontorer. Ideen bag storrumskontorer og åben plan skoler udspringer af et ønske om at opnå større fleksibilitet. For at sikre ordentlige støjforhold er det vigtigt at sikre, at rummet har en god akustisk indretning. Specielt i storrumskontorer og i nogle tilfælde i skoler ses desværre eksempler på det modsatte. Samtidig er mange personer pr. kvadratmeter i kontorer og i skoler i nogle tilfælde med til at forværre problemerne.

- Virksomheder og leverandører bør udvise større støjbevidsthed, når de indkøber maskiner. Det er Arbejdstilsynets vurdering, at der i et vist omfang leveres maskiner, der enten er for støjende, eller hvor de krævede støjoplysninger mangler.

Arbejdstilsynets arbejde med støj

Der skal ske en markant forbedring af virksomhedernes forebyggende arbejde, hvis det skal lykkes at opfylde den overordnede målsætning om reduktion af støj.

Arbejdstilsynets arbejde med at få virksomhederne til at forebygge støjproblemer sker først og fremmest gennem tilsyn. Derfor er kvalificering og optimering af tilsynsopgaven meget central.

Formålet med støjstrategien er:

- At Arbejdstilsynet skal bidrage til at reducere høreskadende og generende støj på danske virksomheder.

Målet er:

- At Arbejdstilsynet fokuserer yderligere på støj i sit tilsynsarbejde.

Konkrete tiltag

Arbejdstilsynet vil iværksætte følgende tiltag for at reducere høreskadende og generende støj i danske virksomheder:

Vi vil udpege støjbelastet arbejde indenfor visse brancheområder og give påbud i de tilfælde, hvor reglerne bliver overtrådt. Vi vil også give påbud, selv om der ikke umiddelbart findes oplagte tekniske løsninger. Det vil vi gøre for at tvinge virksomhederne til at finde organisatoriske eller andre tekniske løsninger, selv om disse på kort sigt kan vise sig at medføre ulemper. Håbet er, at det vil motivere virksomheder og leverandører til at udvikle bedre langsigtede løsninger.

I de tilfælde, hvor der ikke findes tekniske løsninger til at forhindre den kraftige støj, vil vi i stedet lægge vægt på, hvordan virksomhederne planlægger arbejdet. Arbejdet skal organiseres sådan, at medarbejderne så vidt muligt ikke udsættes for høreskadende eller generende støj fra andres arbejde. Det er bl.a. tilfældet i forbindelse med bestemte arbejdssituationer i bygge- og anlægsbranchen, som er et af de brancheområder, der vil få særlig opmærksomhed.

For at gøre det nemmere for de tilsynsførende at give påbud, vil der blive udarbejdet nye påbudsskabeloner til de mest almindelige påbudstyper på støjområdet.

Der vil også blive udarbejdet et værktøj, der skal hjælpe de tilsynsførende med at finde ud af, om der er problemer inden for de fire prioriterede områder, når de screener en virksomhed.

Tilsynsførende, der ikke tidligere har beskæftiget sig med støjområdet, vil gennemgå kompetenceudvikling på området. Derudover skal omkring 100 nye tilsynsførende igennem grunduddannelsen i 2007. På kurserne gennemgås regler og påbudsafgivelse på støjområdet grundigt.

Endelig vil Arbejdstilsynet være særlig opmærksom på leverandører af støjende maskiner.